

Л.П. Войченко

***ІСТОРІЯ КОСТЮМА
В ТЕЗАХ ТА ІЛЮСТРАЦІЯХ***

Навчальний посібник

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Ужгородське вище комерційне училище

**Київського національного торговельно-економічного
університету**

Л.П. Войченко

***ІСТОРІЯ КОСТЮМА
В ТЕЗАХ ТА ІЛЮСТРАЦІЯХ***

Навчальний посібник

Ужгород 2011

ІСТОРІЯ КОСТЮМА В ТЕЗАХ ТА ІЛЮСТРАЦІЯХ.

Навчальний посібник.

Ужгородське вище комерційне училище Київського національного
торговельно-економічного університету. – Ужгород, 2011 р. – 120 с.

Зміст навчального посібника відповідає темам навчальної програми предмету «Історія костюма», який вивчається при підготовці кваліфікованих робітників для швейного виробництва та сфери послуг.

Історичний розвиток костюма викладений у посібнику стисло у формі тез, структуровано по кожній темі: наведені загальні характеристики періодів, описані естетичні ідеали краси, тканини, композиції, силуети, форми, пропорції чоловічих та жіночих костюмів, а також взуття, головні убори, зачіски, прикраси. Посібник ілюстрований. Структура посібника відповідає вимогам до організаційно-методичного забезпечення предмету – після кожної теми наведені контрольні питання, а до розділів – завдання до тематичного оцінювання, що робить можливим його застосування в умовах модульної, дистанційної системи навчання. Навчальний посібник може бути використаний як короткий конспект для самостійного опрацювання предмету.

Посібник рекомендований учням професійно-технічних навчальних закладів з професій кравець, закрійник, швачка, викладачам спецдисциплін швейного профілю.

Розробник

Л.П. Войченко – викладач спецдисциплін швейного профілю, викладач вищої категорії, «викладач-методист»

Рецензенти:

Седоухова Євгенія Віталіївна – старший викладач кафедри технології і конструювання швейних виробів Мукачівського державного університету.

Коваль Тетяна Володимирівна – старший викладач кафедри технології і конструювання швейних виробів Мукачівського державного університету

Схвалено навчально-методичною радою Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Закарпатській області.

Протокол № 5 від 14 грудня 2011 року

ЗМІСТ

I. Вступ. Виникнення одягу.....	3
II. Костюм Стародавнього Єгипту.....	6
III. Костюм Стародавньої Греції.....	12
IV. Костюм Стародавнього Риму.....	16
V. Костюм Візантії.....	19
VI. Костюм Київської Русі.....	25
VII. Костюм Московської Русі.....	31
VIII. Костюм Західної Європи в період Середньовіччя.....	38
IX. Костюм епохи Відродження.....	49
X. Західноєвропейський костюм XVII століття.....	63
XI. Західноєвропейський костюм XVIII століття.....	73
XII. Костюм XIX століття.....	83
XIII. Європейський костюм XX століття. Сучасний костюм.....	90
Завдання до тематичного оцінювання.....	96

1. Визначення понять одяг та костюм.

Одяг – всі види покривів з хутра, шкіри, текстилю або інших матеріалів, призначених для носіння на тілі: білизна, плаття, взуття, головні убори, панчохи, шкарпетки.

У понятті одягу підкреслено первинну утилітарність плаття (практичність), що слугує засобом захисту від несприятливих зовнішніх впливів навколишнього середовища – холоду, спеки, вологи, вітрів, снігу, укусів тварин, комах тощо.

Естетична функція плаття, яке прикрашає людину, відображена у понятті «наряд».

Костюм – це система предметів одягу, взуття, аксесуарів, зачіски, гриму, парфумів, пов'язаних єдністю призначення. Саме костюм є виразником соціальної та індивідуальної характеристики людини, її віку, статі, характеру, естетичного смаку.

За способом покривання тіла одяг поділяють на драпірований, накладний і розстібний.

а) *драпірований* – найдавніший одяг, який вільно огортає тіло та тримається за допомогою поясів, зав'язок, застібок: давньоєгипетський схенті, давньогрецький хітон, давньоримська тога, індійське сарі, іспанський плащ;

б) *накладний* або глухий одяг не має суцільного розрізу і одягається через голову: римська туніка, середньовічна каміза, візантійський далматик;

в) *розстібний* або розпашний одяг має суцільний розріз на всю довжину і одягається ззаду на торс в рукави: японське кімоно, середньовічний упелянд, кунтуш (рококо), європейський жюстокор.

За видом крою одяг поділяють на диференційований і недиференційований.

а) *недиференційований* одяг утворюється з нерозкросеного на частини матеріалу: давньоєгипетські калазирис і схенті, давньогрецькі хітон і гіматій, давньоримська тога;

б) *диференційований* одяг кроїться з окремих елементів, які потім зшиваються: середньовічний пурпуан, сучасний жакет.

2. Виникнення одягу.

Основна причина виникнення одягу – *утилітарна* (практична, матеріальна): необхідність захисту тіла від несприятливих погодних умов.

Розвитку одягу сприяла праця людини, прагнення підкреслити релігійні уявлення, статеві, вікові, соціальні та інші відмінності.

3. Основні види одягу первісного суспільства.

а) *накинута на плечі шкура* – прототип (основа) плечового одягу: сорочок, жакетів, пальто;

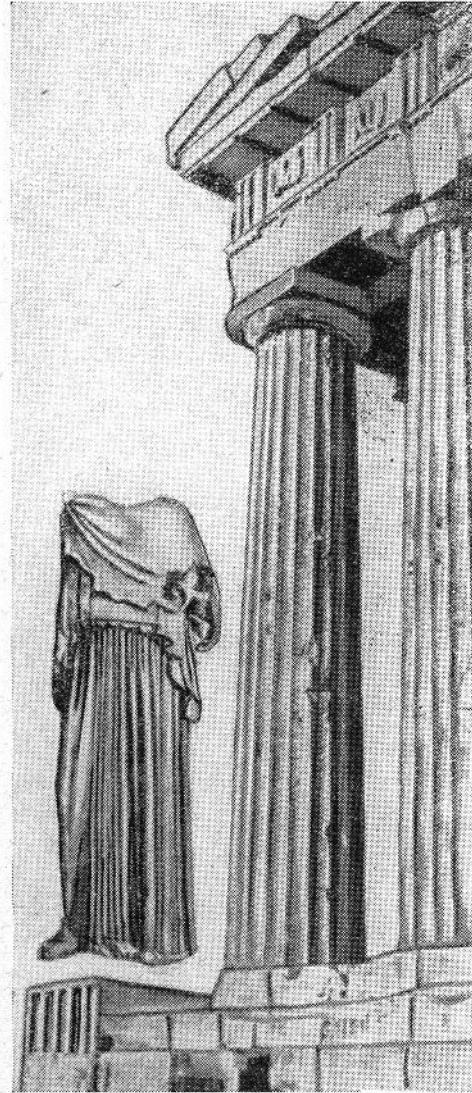
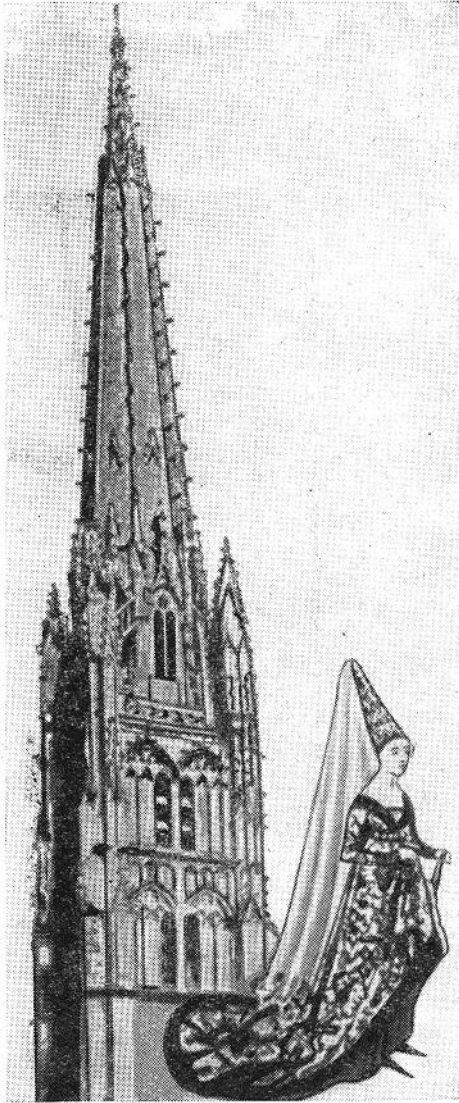
б) *пов'язана навколо стегон тканина* (настегнева пов'язка) – прототип поясного одягу: спідниця, брюк (штанів), фартухів.

4. Вплив стилю та моди на розвиток костюма.

Історичний розвиток костюма обумовлений, з одного боку, стилем епохи, а з другого – модою.

Стиль – це художня характеристика епохи. Основне його направлення виявляється в єдності художніх ознак, притаманних архітектурі, образотворчому та прикладному мистецтву.

Мода – короточасне (нетривале), притаманне певному історико-культурному періоду, загально визнане ставлення до зовнішніх культурних форм.

Художні стилі епох:

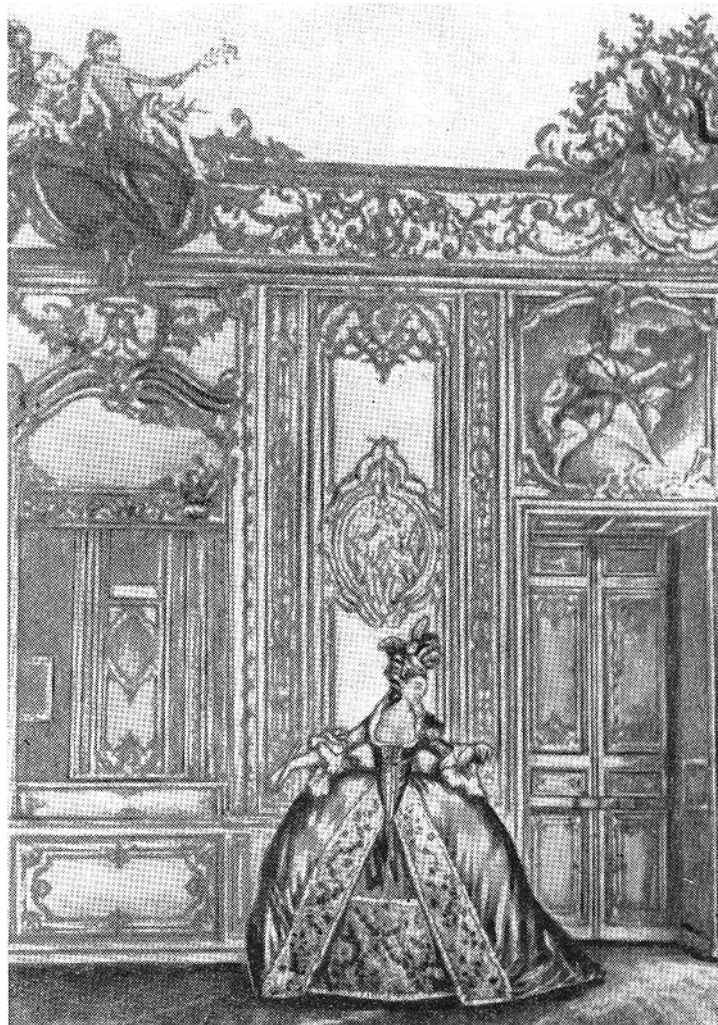
а) стародавні греки – зразок гармонійності та пропорційності частин предмету: *античний стиль*;

б) середньовіччя – громіздкі, нарочито видовжені, позбавлені природніх пропорцій форми: *готичний стиль*;

в) Відродження – природні форми, широкий зручний одяг, приземистий силует, деталі одягу розчленовані розрізами: *стиль Ренесанс*;

г) західноєвропейського мистецтва XVII, XVIII, XIX століть – урочистість, величність дворянського костюма, контрастність форм, перенасиченість оздобленням в поєднанні різних фактур тканин: *стилі бароко, рококо, ампір, романтизм, модерн, класицизм*;

д) XX, XXI ст. – *сучасний костюм*: легкий, компактний, діловий, не спотворює пропорцій фігури, але шляхом зміни пропорцій створюється новий образ.

Контрольні питання

1. Що таке одяг?
2. Дати визначення поняття костюм.
3. Як поділяється одяг за способом покривання тіла?
4. Як поділяють одяг за способом крою?
5. Основна причина виникнення одягу.
6. Основні види одягу первісної людини.
7. Що таке стиль?
8. Що таке мода?
9. Який художній стиль характерний для костюмів Стародавніх Греції та Риму?
10. Якій епосі притаманний готичний стиль?
11. Яким стилем характеризувалась епоха Відродження?
12. Якими стилями характеризувалось західноєвропейське мистецтво XVII-XVIII століть?

Список літератури

1. Н.М.Каминская. История костюма. М.: Легпромбытиздат, 1986. – С.3-5.
2. К.К.Стамеров. Нариси з історії костюмів. К.: Мистецтво, 2007. – С.5-12.
3. О.Л.Шевнюк. Історія костюма. К.: Знання, 2008. – С.11-19.